

Toimintakertomus 2018

Työryhmä

Milka Lahnalampi-Vesivalo (pj)
Sampo Alhonsuo
Miia Armila-Paalasmaa
Raakel Heikkinen
Hanna Heiskanen
Anne-Mari Juutinen
Teija Korpiaho
Jaana Rantama
Erja Rautanen
Tommi Tulonen
Kristiina Tuomikoski

Ulkoasu ja taitto

Recommended Finland Oy

Kuvat

Henkilökuvat: Peter Mickelsson, Suomen Pankki

Paino

Grano Oy, 2019

Finanssivalvonta lyhyesti

Finanssivalvonta on sekä Suomen rahoitus- ja vakuutusvalvonta-
viranomainen että makrovakaussiviranomainen. Olemme osa Euroopan
finanssivalvontajärjestelmää ja euroalueen yhteistä pankkivalvontaa.

Tavoitteenamme on turvata finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta
sekä edistää asiakkaiden, sijoittajien ja vakuutettujen suojaa. Valvontamme
laadun ja tehokkuuden tulee olla eurooppalaista kärkitasoa.

Valvottaviamme ovat mm.

- pankit
- vakuutus- ja eläkelaitokset
- muut vakuutusallalla toimivat
- sijoituspalveluyritykset
- rahastoyhtiöt
- arvopaperikeskus
- pörssi

Lisäksi valvomme listayhtiöiden tiedonantovelvolli-
suutta ja kaupankäyntiä arvopapereilla. Toimintamme
rahoittavat pääosin valvottavat. Asiantuntijaorganisaat-
tionamme vahvuus oli vuoden lopussa 212.

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen
Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan
itsenäinen.

Finanssivalvonta valvoo, että

- sen valvottavien toiminta on terveellä perustalla, ja
että valvottavilla on riittävästi pääomia toiminnasta
aiheutuvien riskien ja tappioiden kattamiseen sekä
kyky selviytyä sitoumuksista
- asiakkaille ja sijoittajille annettu informaatio
tuotteista, palveluista, palveluntarjoajista ja
liikkeeseenlaskijoista on laadultaan hyvää
- menettelytavat finanssimarkkinoilla ovat
asianmukaiset
- maksujärjestelmät ovat turvallisia

Katso tarkemmin:

finanssivalvonta.fi

» Finanssivalvonta

» Tietoa Finanssivalvonnasta

Toimintakertomus 2018

Finanssivalvonta lyhyesti	2
Johtajan katsaus	4
Strategia 2017-2019	6
Finanssimarkkinoiden tila	7
Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta	10
Rahanpesun estäminen	13
Virtuaalivaluuttoihin liittyvää säätelyä kehitetään	14
Makrovakaustoimilla vahvistettiin luottolaitosten ja kotitalouksien riskinsietokykyä	16
Johtokunta	18
Johtoryhmä	19
Liitteet	20

Kun tekstissä ei ole mainittu vuosilukua, viitataan kertomusvuoteen 2018.

Kertomusvuoden henkilöstötilinpäätös
julkaistaan keväällä 2019 osoitteessa
finanssivalvonta.fi
» Finanssivalvonta
» Ura Finanssivalvonnassa

JOHTAJAN KATSAUS

Finanssisektori Suomessa on säilynyt vakaana. Sektorin toimijoihin kohdistuvat kuitenkin samat kannattavuuspaineet kuin niiden kilpailijoihin Euroopassa. Kannattavuutta uhkaavat maailmantalouden ja Suomen talouden ennakkoidun kasvun heikkeneminen ja poliittisen toimintaympäristön epävarmuus, odotettavissa oleva kilpailu perinteisen toimialan ulkopuolelta, panostukset IT-järjestelmiin ja digitalisaatioon sekä ilmastonmuutos.

Velkaantuminen kuriin

Pelkästään luottolaitosten myöntämät vakuudettomat kulutusluotot kasvavat yli 10 prosentin vuosivauhtia. Finanssivalvonta selvitti alkuvuonna luottolaitosten luotonmyöntökriteerejä. Huolestuttavaa oli, että kasvua oli haettu luotonmyöntökriteerejä löysentämällä, luottosummien maksimimäärää nostamalla ja laina-aikoja pidentämällä. Suurimmat puutteet havaittiin ulkomaisten luottolaitosten

luotonannossa. Valitettavasti meillä ei ole luotettavaa tietoa luottolaitosten ulkopuolisten tahojen myöntämien kulutusluottojen määrästä. Pikavippiyhtiöitä emme valvo, emmekä myöskään tunne niiden käytänteitä. Sen sijaan me tiedämme, että yli 380 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintä.

Ns. pikavippaajat markkinoivat luottojaan erittäin aggressiivisesti ja kiertävät laissa olevaa korkokatkoa. Itse rajoitaisin tällaisten luottojen markkinointia voimallisesti. Mielestäni lisäksi kaikkien kulutusluottoja myöntävien luotonmyöntökäytäntöjä tulisi valvoa systemaattisesti ja mahdollisiin laiminlyönteihin tulisi voida puuttua sanktioin.

Keväällä selvitimme luottolaitosten rakennusaikaiseen luototukseen liittyviä riskejä. Riskit olivat kasvaneet: taloyhtiölainan osuus saattoi joissain tapauksissa olla jopa 80 % kauppahinnasta, ammattisijoittajien määrä oli kasvanut ja lyhenysvapaat pidentyneet. Annoimme pankkeille ohjeistusta siitä, miten taloyhtiölainat tulisi ottaa huomioon luotonannossa. Taloyhtiölainoihin liittyvien ongelmien ratkaisuun tarvitaan kuitenkin myös lainsäätäjän apua.

Käsittelin lainan määrää rajoittavien makrovakaavalieneiden tarvetta johtajan katsauksessani ensimmäisen kerran jo kuusi vuotta sitten. Kansainvälisissä tutkimuksissa on sittemmin todettu, että tällaiset välineet ovat tehokkaimpia velkaantumisen hillitsemisessä. Finanssivalvonnan keinovalikoimaa tulisikin laajentaa ns. kysyntäperusteisissa välineissä. Kansain-

välinen valuuttarahasto, Euroopan keskuspankki ja Euroopan järjestelmärisikokomitea tukevat vahvasti tätä näkemystä.

Vakuutussektorilla tarvetta lainsäädäntömuutoksiin

Verrattuna esimerkiksi pankkisektoriin Finanssivalvonnan toimintavaltuudet määrätä sanktioita ja seuraamusmaksuja vakuutus- ja työeläkesektorilla ovat rajalliset. Vakuutussektorilainsäädännössä on lisäksi havaittu puutteita ja aukkoja, jotka kaipaavat pikaista korjausta.

Otan esimerkin työkyvyttömyysriskin hallintapalveluista. Finanssivalvonta on ohjeistanut asiasta työeläkeyhtiöitä, mutta meillä ei ole asiassa määräyksenanto-oikeutta. Valvontahavaintojemme perusteella jotkut toimijat olisivat laajentamassa toimintaansa työkyvyttömyysriskin hallintaa laajemmin varsinaisen työhyvinvoinnin alueelle, vaikuttaen näin merkittävästi myös tuon toimialan kilpailuun. Työeläkevaroja tuleekin aina käyttää vastuullisesti, tässä tapauksessa työkyvyttömyysriskin hallitsemiseksi ja työeläke- menon hillitsemiseksi. Olisikin tärkeää, että työkyvyttömyysriskien hallinnalle annettaisiin tarkka sisältö joko lainsäädännössä tai määräyksellä.

Vakuutusyhtiölainsäädännön lähtökohtana on, että vakuutusyhtiöiden mahdollisuudet harjoittaa muuta kuin vakuutustoimintaa ja mm. siihen kiinteästi liittyvää toimintaa ovat hyvin rajalliset. Teknologiset innovaatiot ja sähköinen palvelu ovat kuitenkin lisänneet houkutus- ja toimialarajat ylittävien palvelu-

konseptien kehittämiseen. Ne testaavat kasvavassa määrin asetettuja toiminnan rajoja. Myös perinteisen vakuutustoimialan ulkopuolelta tulevat innovaatiot ovat lisänneet valvonnan tarvetta mm. toimilupa-arviointien osalta.

Pankkiunioni tulisi saada valmiiksi

Pankkiunioni on Euroopan talous- ja rahoituksen merkittävin uudistus sitten rahaliiton käynnistymisen. Pankkiunioni ei ole kuitenkaan vielä valmis. Sen merkittävimmät kehitystarpeet koskevat yhteistä talletussuojajärjestelmää ja kriisinratkaisurahaston yhteistä varautumisjärjestelyä. Jälkimmäisestä saavutettiin periaatteellinen sopu joulukuun 2018 eurohuippukokouksessa. Sen sijaan tie yhteiseen talletussuojaan on edelleen viitoittamatta. Pankkiunioni tarvitsee kuitenkin kaikki kolme tukijalkaansa voidakseen toimia tehokkaasti.

EKP:n¹ pankkivalvonta on toiminut runsaat neljä vuotta. Tuona aikana EKP:n valvonnassa olevien pankkien vakavaraisuus on vahvistunut, niiden pääoman laatu parantunut ja järjestämättömien lainojen määrä on vähentynyt. Samalla EKP on osoittanut yhtenäisen valvonnan ja sääntelyn yhtenäisten tulkintojen merkityksen. Valvonnan toimintamalli on osoittautunut onnistuneeksi; EKP varmistaa osaltaan päätöksenteon riippumattomuuden, korkealaatuisen ja kriittisen asiantuntemuksen hyödyntämisen sekä yhdenmukaiset valvontakäytännöt ja menetelmät. Kansalliset valvojat puolestaan vahvistavat paikallisen toimintaympäristön, pankkisektorin ja lainsäädännön tuntemusta.

¹ EKP = Euroopan keskuspankki.

JOHTAJAN KATSAUS

Suurista pohjoismaisista pankeista Nordea tuli EKP:n valvontaan lokakuun alussa. Paitsi pankille, Nordean pääkonttorin muutto oli iso ponnistus myös Finanssivalvonnalle. Sitä edelsi tiukka toimilupaprosessi, jossa Nordean toimilupaedellytykset arvioitiin perusteellisesti.

Täyttääkseen EKP-valvonnan vaatimukset Finanssivalvonta on rekrytoinut lähes kolmekymmentä finanssisektorin ammattilaista puhtaasti Nordean valvontaan ja organisoinut valvonnan uudelleen. Meillä on lisäksi erityinen rooli sen varmistamisessa, että perinteikäs pohjoismainen valvontayhteistyö sujuu myös uudessa tilanteessa vähintään yhtä hyvin kuin aiemmin.

Nordean valvontavastuun siirtyminen pankkiunioniin heikensi samalla Nordean vakavaraisuussuhdelukuja. Tämä johtui siitä, että EKP:ssa riskipainolattioita käsitellään eri tavalla kuin Ruotsissa: ne vaikuttavat suoraan vakavaraisuussuhteeseen, eivät pelkästään vakavaraisuusvaatimukseen. Tulkintojen erilaisuus korostaa sitä, miten tärkeää olisi EU:n alueella varmistaa, että valvottavia koskevat tulkinnat ja valvontakäytännöt olisivat yhteneviä ja luvut vertailukelpoisia. Euroalueella samanlaista liiketoimintaa harjoittavia pankkeja pystytäänkin vertaamaan toisiinsa luotettavasti.

Rahanpesun estämiseen lisävoimaa

Viimeaikaisten tapahtumien valossa rahanpesun estämisen valvontavastuut EU:ssa edellyttävät perusteellista muutosta. Valvonta on tähän asti ollut kansallista ja se on perustunut direktiiveihin, joita kukin maa on implementoinut

lainsäädäntöönsä omalla tavallaan. Nopeana korjaustoimenpiteenä on esitetty, että Euroopan pankkiviranomaisen toimivaltuuksia ja resursseja vahvistettaisiin rahanpesun estämisen valvonnassa. Itse kuitenkin suosittelen valvontaan samanlaista rakennetta kuin euroalueen pankkivalvonnassa: EU:hun tulisi perustaa riippumaton ja tiukka, vahvat toimivaltuudet omaava keskitetty valvoja, joka työskentelee kansallisten valvojien tuella. Vain näin pystytään varmistamaan valvonnan korkea laatu, yhtenäiset valvontakäytännöt, saumaton tiedonkulku ja valvonnan edellyttämä riippumattomuus ja integriteetti. Tavoitteena tulee olla noltolatoleranssi finanssisektorin rikolliseen hyväksikäyttöön.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan keskittyvä toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force) on viimeistelemässä Suomea koskevaa maa-arviotaan. Arvio julkistetaan myöhemmin keväällä. On jo tässä vaiheessa selvää, että Finanssivalvonnalla on valvontatoimessaan paljon parannettavaa. Meidän tulee vahvistaa valvonnan intensiteettiä ja resursseja sekä pystyä arvioimaan toiminnan riskejä aikaisempaa analyttisemmin. Ensimmäisenä korjaavana toimenpiteenä Finanssivalvonta kaksinkertaistaa rahanpesun estämisen valvontaan käyttämänsä resurssit.

Digitalisaatio – uhka vai mahdollisuus?

Digitalisaatio lisää kilpailua erityisesti pankkien hallitsemilla toimintaloikoilla, kehitys on pisimmällä maksupalveluissa.

Digitaaliset toimintatavat helpottavat palvelujen tarjontaa rajan yli, mutta eroavuudet sääntelyssä voivat olla este kehitykselle. Haasteena on toisaalta se, että käyttäjien digitaaloissa ja finanssialan sekä laajemmin yhteiskunnan digitalisaatioasteessa on huomattavat erot eri jäsenvaltioiden välillä. Toisaalta ilmiöt ja palvelut kehittyvät erittäin nopeasti, ja sääntelijä on hankkeineen helposti auttamattoman myöhässä – tuoreimpana esimerkkinä tästä on virtuaalivaroja koskevien tulkintojen puute. Yli rajan -palveluissa olisikin tärkeää löytää eurooppalaisia ratkaisuja. Erityisen vahingollista finanssisektorimme kannalta on, jos pohjoismaiset tulkinnat eroavat toisistaan.

Vuotuinen peruspankkipalveluselvi-tyksemme muistutti, että samalla kun verkko- ja mobiilipalveluja on voimakkaasti kehitetty ja ne ovat yhä laajemmin käytettävissä, muiden kuin digitaalisten palvelujen saatavuus on kasvava ongelma. Peruspankkipalveluja tarjoavien henkilöasiakaskonttorien määrä on edelleen vähentynyt ja samalla käteisen saatu- vuutta konttoreista on rajoitettu entisestään. Toisaalta käteisautomaattiverkosto on kasvanut ja käteisnostoja voi jossain määrin tehdä kaupan kassalta. Tilanne on kuitenkin kestävämpi niiden asiakkaiden kannalta, jotka eivät syystä tai toisesta pysty käyttämään digitaalisia palveluja. Selvityksen julkistamisen yhteydessä totesin, että pankkien on huolehdittava siitä, että saatavilla on myös hinnoiltaan kohtuullisia, digitaaliselle asiointille vaihtoehtoisia peruspankkipalveluja.

Valvonta muutoksessa

Finanssisektorin muutokset vaikuttavat tapaan valvoa, valvonnan kohdentamiseen ja valvojan osaamisvaatimuksiin. Valvontaa tulisi instituutioiden lisäksi kohdistaa entistä enemmän myös toimintoihin ja uusien teknologioiden hallittuun käyttöön. Valvojan on tärkeää ymmärtää teknologisen muutoksen ja innovaatioiden mahdollisuudet, mutta toisaalta sen tulee varmistaa, etteivät valvottavat ota liian suurta riskiä rahoitus- ja vakuutussektorien vakauden, asiakkaansuojan tai operatiivisten riskien hallinnan kustannuksella.

Vahvistamme edelleen digitalisoituvan finanssisektorin, kyberriskien sekä uusien palveluiden ja toimijoiden valvontaa. Finanssivalvonnan toiminnassa digitalisaatio näkyy sekä valvontatyössä että sisäisissä prosesseissa. Viime vuonna otimme käyttöön ensimmäisen ohjelmistorobotin, ja kokemukset siitä ovat positiivisia. Lisäämme robotiikan käyttöä myös jatkossa erityisesti rutiiniluontoisissa tehtävissä.

Finanssivalvonnassa on meneillään useita toiminnan kehittämisprojekteja. Uudistumistamme edesauttavat myös uudet fivalaiset, joiden toivon haastavan nykyisiä toimintatapojamme. Työsarkaa meillä kyllä riittää.

Kiitokset henkilöstölle sitoutumisesta valvontatyön jatkuvaan kehittämiseen muuttuvalla finanssisektorilla!

Helsingissä 7.3.2019

Anneli Tuominen

STRATEGIA 2017-2019

Kertomusvuonna Finanssivalvonta noudatti strategiaa vuosille 2017-2019. Strategiassa korostetaan toimintaympäristön mukana kehittyvää valvontaa, joka sisältää innovaatiomyönteisen ilmapiirin edistämisen. Henkilökuntaan panostaminen on nostettu painopistealueeksi.

ARVOT

Uudistuva,
vastuullinen,
tuloksellinen,
YHDESSÄ.

VISIO

Valvonnan laatu ja
tehokkuus on eurooppa-
laista kärkitasoa.

MISSIO

Turvaamme finanssi-
markkinoiden vakautta
ja luottamusta sekä
asiakkaiden, sijoittajien
ja vakuutettujen suojaa.

Strategiset tavoitteet

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

- Torjumme finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta uhkaavia riskejä oikeasuhtaisella toiminnalla
- Määritämme valvonnan syvyyden valvottavan riskipitoisuuden ja asian merkittävyyden perusteella
- Painotamme työssämme tarkastuksia ja teema-arvioita
- Mukautamme toimintaamme pankki-, vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden muutoksia vastaavasti
- Painotamme eurooppalaisessa sääntely- ja valvontatyössä Suomen finanssimarkkinoiden kannalta kriittisiä osa-alueita
- Tiivistämme yhteistyötä pohjoismaisten valvojien kanssa Suomen finanssimarkkinoiden vakauden ja luottamuksen edistämiseksi
- Edistämme innovaatiomyönteistä ilmapiiriä finanssisektorilla

Laadukas ja tehokas

- Edistämme yhtenäisten riskiperusteisten valvontakäytänteiden muodostumista EU:ssa
- Hyödynnämme EU-viranomaisten ohjeistusta ja EKP:n valvontakäytäntöjä kattavasti
- Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuudet täysipainoisesti
- Prosessimme ovat standardisoituja ja tehokkaita
- Raportointi- ja analyysijärjestelmämme ovat ajan tasalla

Asiantunteva ja arvostettu

- Henkilöstöllämme on vahva tavoitteitamme tukeva osaaminen
- Luomme edellytykset jatkuvalla työssä oppimiselle
- Esimiestyömme on kannustavaa ja muutoksen johtamiseen painottuvaa
- Olemme digitalisaation osaja finanssisektorilla
- Olemme arvostettu finanssialan ammattilaisten työnantaja
- Viestintämme on proaktiivista

Finanssimarkkinoiden tila

Arvopaperimarkkinoiden lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2009 jatkunut nousu tahtui vuonna 2018. Osake- ja korkomarkkinoiden liikkeet heijastivat vuoden aikana epävarmuutta kansainvälisen talouden kasvunäkymistä, mm. Yhdysvaltain ja Kiinan välisten kauppasota- ja tullijännitteiden vuoksi. Erityisesti vuoden loppupuolella suuririskisten arvopapereiden, kuten osakkeiden, hinnat laskivat merkittävästi kaikilla markkina-alueilla.

Yhdysvalloissa keskuspankki FED² jatkoi ohjauksen asteittaisia nostoja hyvänä pysyneen taloustilanteen ja inflaationäkymien seurauksena. Kehittyvien maiden talouksien osakemarkkinat laskevat laaja-alaisesti vuoden aikana, kun sijoittajat alkoivat siirtää sijoituksiaan pois näistä maista.

Euroopan keskuspankki EKP:n epävarmuusomaisiin toimiin lukeutuvat omaisuusserien netto-ostot lopetettiin vuoden lopussa. Joulukuun kokouksessaan EKP:n

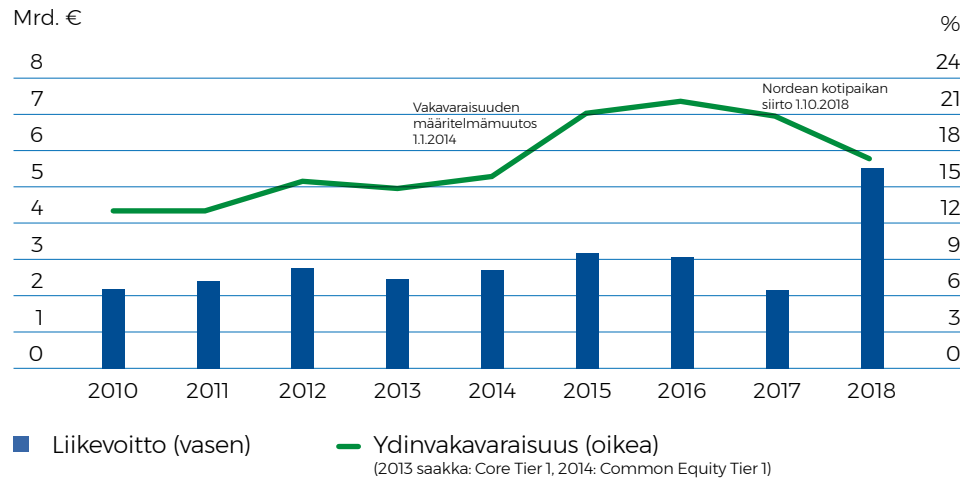
neuvosto odotti ohjauksokorjien kuitenkin pysyvän nykyisellä tasolla ainakin vuoden 2019 kesän ajan – ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen – sen varmistamiseksi, että inflaatio palautuu edelleen kestävästi lähemmäksi hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Italian valtionlainojen korot nousivat toukokuusta alkaen merkittävästi markkinoiden suhtautuessa epäluuloisesti Italian hallituksen talouspolitiikkaan. Vaikka Italian hallitus ja Euroopan komissio pää-

sivät joulukuussa 2018 sopuun budjetin alijäämätavoitteista, Italian valtiolainojen riskilisät ovat pysyneet aiempaa korkeammalla tasolla. Myös Iso-Britannian EU-erosopimukseen (ns. Brexit) liittyvät epävarmuudet olivat loppuvuonna yksi tekijä markkinoiden kasvaneen hermostuneisuuden takana.

Suomen taloudessa vuosi 2018 oli suhdannehuipun vuosi ja vuoden lopulla ennusteita talouskasvusta tuleville vuosille alennettiin. Samoin kuluttajien ja yri-

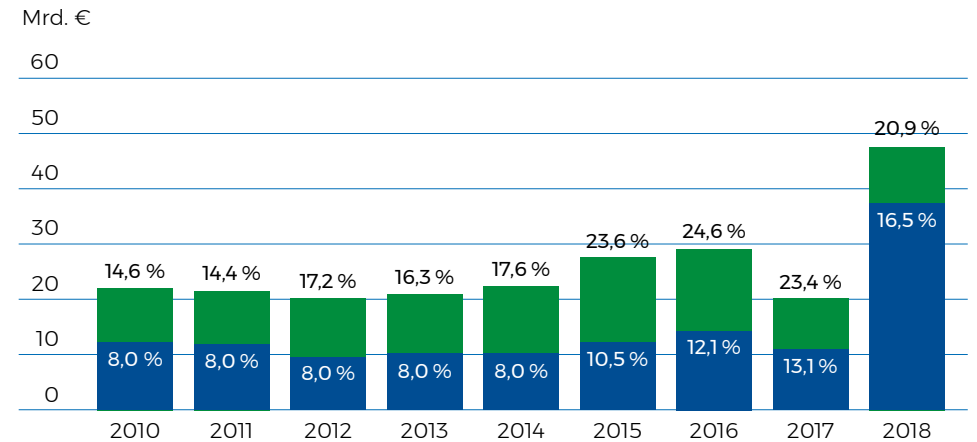
Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto ja ydinvakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Liiketuloksen merkittävä kasvu ja ydinvakavaraisuussuhteen lasku vuonna 2018 selittyivät pääasiassa Nordean kotipaikan siirrolla.

Kotimaisen pankkisektorin omat varat

■ Omien varojen kokonaisvaatimuksen ylittävät omat varat
■ Omien varojen kokonaisvaatimus

Kokonaisvakavaraisuussuhde pylvään yläpuolella ja vakavaraisuusvaatimus pylväessä (%)

Lähde: Finanssivalvonta

² FED = The Federal Reserve System, Yhdysvaltain keskuspankki.

tysten arviot tulevasta talouskehityksestä heikkenivät syksyn aikana. Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa käytävissä oleviin tuloihin pysyi historiallisten huippujensa tuntumassa vuoden 2018 aikana. Asuntomarkkinoilla maan sisäiset hintaerot kasvoivat edelleen ja rakennustuotannossa saatiin merkkejä kasvun taitumisesta.

Pankkisektorin vakavaraisuus heikentyi Nordean kotipaikan siirron myötä - vakavaraisuus kuitenkin edelleen eurooppalaista keskitasoa vahvempi

Nordean kotipaikan siirron myötä Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikentyivät vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä. Vakavaraisuussuhteiden laskun taustalla olivat ennen kaikkea Ruotsin valvontaviranomaisen ja Euroopan keskuspankin Nordealle asettamat riskipainolattiat, jotka kasvattivat Nordean vakavaraisuuslaskennan riskipainotettuja eriä. Vakavaraisuussuhteiden laskusta huolimatta Suomen pankkisektorin riskipainotettuihin eriin suhteutettu vakavaraisuus pysyi EU-alueen keskitasoa vahvempänä. Omavaraisuusasteella mitattuna Suomen pankkisektorin vakavaraisuus on eurooppalaista keskitasoa.

Pankkisektorin vertailukelpoinen tulos heikkeni edellisvuodesta. Korkokatteen positiivinen kehitys ei riittänyt kompensoimaan aiempaa pienempiä sijoitustoiminnan nettotuottoja ja liiketoiminnan kulujen kasvua. Sijoitustoiminnan nettotuottojen pientyminen johtui osit-

tain vertailuvuoden korkeista myyntivoitoista. Myyntien taustalla oli pitkälti vuoden 2018 alussa voimaan tullut rahoitusinstrumenttistandardi (IFRS 9³), joka muutti oman pääoman ehtoisten instrumenttien arvostusperiaatteita.

Pankkisektorin vahva vakavaraisuus on mahdollistanut mittavien järjestelmäkehittämishankkeiden käynnistämisen. Näistä tehokkuutta lisäävistä investoinneista odotetaan positiivista tulosvaikutusta lähivuosina.

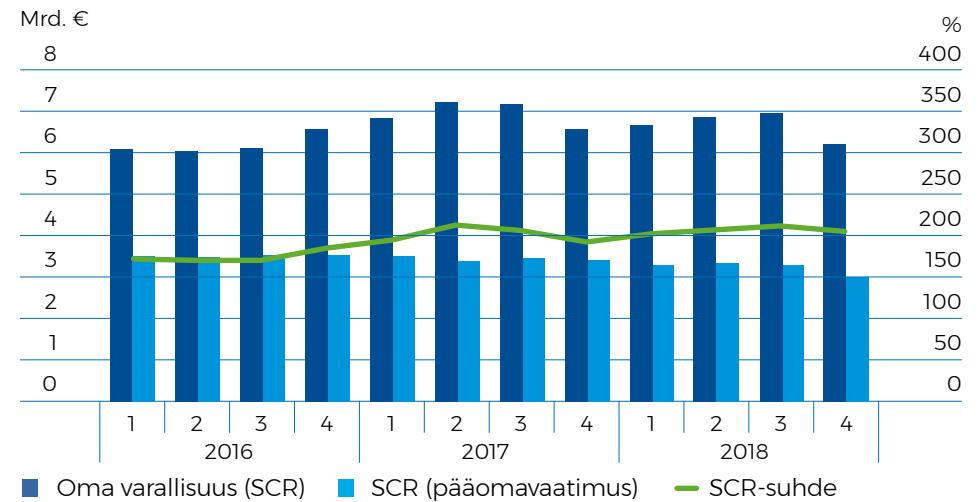
Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus vahvistui maksutulon laskusta ja matalista sijoitustuloista huolimatta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusaste nousi edellisestä vuodesta ja oli hyvällä tasolla. Vakavaraisuutta vahvisti Solvenssi II -pääomavaatimuksen lasku.

Sijoitustuotot jäivät aiempaa pienemmiksi. Loppuvuoden osakekurssien lasku leikkasi kolmannella kvartaalilla kertyneet sijoitustuotot ja korkotuotot jäivät lähelle nolaa.

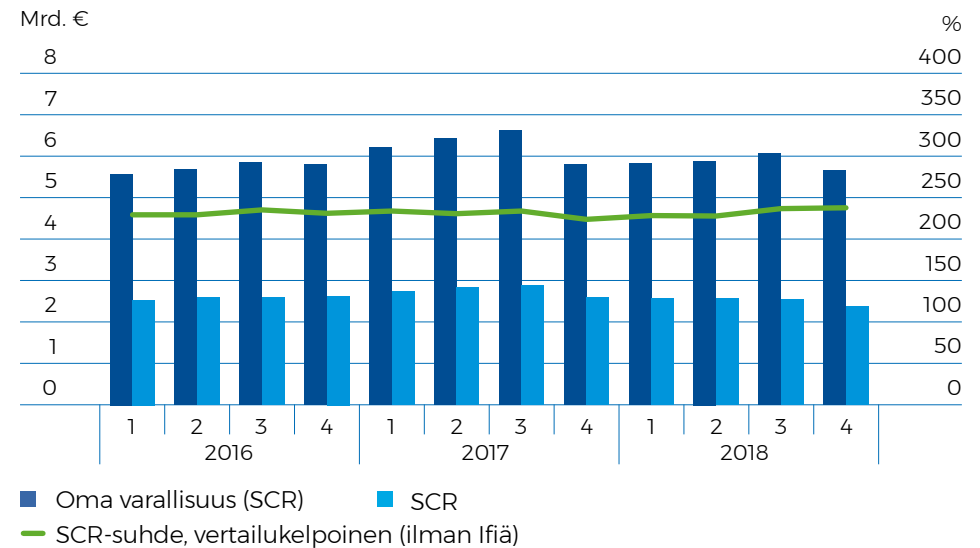
Epävakaat pääomamarkkinat vaikuttivat etenkin sijoitussidonnaisten tuotteiden myyntiin ja maksutulo laski edellisestä vuodesta. Muutaman vuoden jatkunut voimakas uusmyynnin lasku on kuitenkin taittunut. Maksetut vakuutuskorvaukset sisältäen sijoitusvakuutusten takaisinostot ylittivät vakuutusmaksutulon selvästi.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

If sisältyy 30.9.2017 asti.

³ IFRS = International Financial Reporting Standards.

Valvottavia ja maksuvelvollisia
1093

Tietopyyntöjä
108

Vahinkovakuutussektorin maksutulo kääntyi kasvuun

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vahvistui vuoden 2018 aikana ja pysyi hyvänä, vaikka heikot sijoitustuotot sekä voitonjaot pienensivät oman varallisuuden määrää vuoden 2017 loppuun verrattuna. Vakavaraisuus vahvistui, koska vakavaraisuuspääomavaatimus laski. Vuoden lopun jyrkkä osakehintojen lasku pienensi markkinariskin pääomavaatimusta.

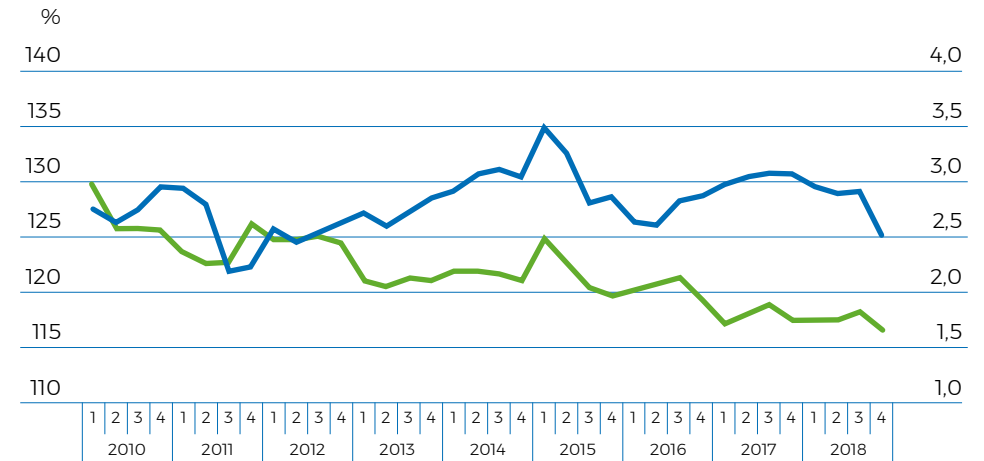
Talouden piristymisen kasvatti palkkasummaa ja siten lakisääteisen työtä-

paturma- ja ammattitautivakuutuksen maksutuloa. Vuodesta 2015 alkaen vakuutusmaksutulo on laskenut tai pysynyt ennallaan, mutta kertomusvuonna vakuutusmaksutulo kääntyi kasvuun. Vakuutusliiketoiminnan kannattavuutta heikensi epäsuotuisa vahinkokehitys.

Alhaiset sijoitustuotot heikensivät työeläkesektorin vakavaraisuutta

Työeläkesektorin vakavaraisuusaste, varojen suhde vastuisiin, heikkeni vuoden aikana ja erityisesti vuoden viimeisellä neljänneksellä pysyen kuitenkin edelleen hyvällä tasolla. Osake- ja korkosijoitusten arvon alentuminen madalsi eläkevarojen kokonaistuottoa, joka jäi alle vastuuvelan tuottovaateen. Riskiperusteisesti laskettu vakavaraisuusaste heikkeni vakavaraisuuspääoman pienentyessä. Työeläkeyhtiöiden maksutulo kasvoi palkkasumman kasvun myötä.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys 2010-2018

— Vakavaraisuusaste (vasen) — Riskiperusteinen vakavaraisuusaste (oikea)

Lähde: Finanssivalvonta

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vuosien 2017 ja 2018 vakavaraisuusaste ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa. Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuvellalla. Vakavaraisuusaste on vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhde.

Tarjousvelvollisuus Afarakin osakkeista - Finanssivalvonnan toimenpiteitä

Vuosi	Toimenpide
2012	Finanssivalvonta teki poliisille Danko Koncaria koskevan tutkintapyynnön epäilyistä tiedottamiskoksesta.
2013	Finanssivalvonta sai tuntemattomasta lähteestä Koncarin toimintaan liittyviä sähköposteja ja toimitti ne poliisille. Poliisin tutkinta laajeni tutkinnan kuluessa muihinkin rikosepäilyihin.
12/2016	Syyttäjä teki osittaisen syyttämättäjäätämispäätöksen.
9/2017	Eräät Afarakin vähemmistöosakkeenomistajat tekivät Finanssivalvonnalle vaatimuksen tarjousvelvollisuuden määräämiseksi Koncarille. Finanssivalvonta selvitti asiaa laajemmin ja pidemmältä ajalta.
2/2018	Finanssivalvonta velvoitti Koncarin tekemään julkisen ostotarjouksen Afarakin osakkeista ja asetti päätöksen tehosteeksi juoksevan uhkasakon. Koncar valitti päätöksestä ja haki täytäntöönpanokieltoa.
7/2018	Finanssivalvonta tuomitsi Koncarin maksamaan juoksevan uhkasakon peruserän 40 000 000 euroa sekä tuomitsemishetkeen lisäksi 10 000 000 euroa. Koncar valitti päätöksestä ja haki täytäntöönpanokieltoa.
12/2018	Helsingin hallinto-oikeus kielsi välipäätöksellään uhkasakon täytäntöönpanon siten, että Koncarin omaisuutta saadaan ulosmitata mutta ei myydä.
1/2019	Syyttäjä päätti nostaa Koncaria vastaan syytteen tiedottamiskoksesta liittyen vuoden 2014 järjestelyihin. Syyttäjä teki syyttämättäjäätämispäätöksen epäilyistä törkeistä sisäpiirintiedon väärinkäytöistä.
3/2019	Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi Koncarin valitukset, mutta kumosi Finanssivalvonnan päätöksen maksettavaksi tuomitun uhkasakon lisäksi osalta.

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

Suomen finanssimarkkinoiden vakaus säilyi hyvänä finanssitoimialan rakennemuutosten keskellä. Suurimpana muutoksena Suomen finanssisektorin rakenteessa oli Nordean kotipaikan siirto Suomeen. Rakennemuutokset jatkuivat myös työeläkesektorilla. Digitalisaatiokehitys oli merkittävä koko finanssisektoriin vaikuttava muutosvoima, ja uusi sääntely toi uusia valvonta-alueita, mm. sijoitustuotteiden tuotevalvonta ja arvopaperikaupankäynnin uudet julkistamisvelvoitteet. Nämä ja muut toimintaympäristön muutokset

huomioitiin Finanssivalvonnan valvontatyön suuntaamisessa ja vuoden 2019 toimintasuunnittelussa.

Vuoden aikana valmistui 15 teemaarviota ja 32 tarkastusta. Tarkastusprosessi uudistettiin loppuvuodesta. Uudistuksen yhteydessä korostettiin suunnitelmien toteutumisen seurannan ja poikkeamiin reagoinnin tärkeyttä.

Finanssivalvonnan vuosittaisen seminaarin aiheena oli kotitalouksien velkaantuminen ja makrovakaussäilyminen. Seminaarin aiheet olivat Anneli Tuomisen avauspuheenvuoron lisäksi kansainvälinen näkökulma kotitalouksien velkaantumiseen, makrovakaussäilymiseen ja taloudelliseen vakauteen, Ruotsin kotitalouksien velkaantuneisuus ja tehtyjen toimenpiteiden riittävyys, Irlannin asuntokuplan synty ja puhkeaminen, sekä vakaus, velkaantuneisuus ja taloudellinen kasvu.

Pankkisektori

Nordean kotipaikan siirto Suomeen toteutui suunnitellusti lokakuun alusta. Siihen liittyvät Finanssivalvonnan valmistelut päätökset tehtiin suunnitellussa aikataulussa, ja näistä tärkeimpänä oli EKP:n toimilupapäätös Nordean uudelle suomalaispankille.

Varsinainen Nordean valvonta yhteistyössä EKP:n kanssa alkoi lokakuussa. Valvontaa tehdään EKP:n johdolla, mutta suurin osa käytännön työstä tehdään Finanssivalvonnessa. Tähän liittyen sovittiin valvonnan eri osa-alueiden vetovas-

tuista EKP:n ja Finanssivalvonnan välillä. Finanssivalvonnan vetovastuulle tuli monia keskeisiä alueita, kuten luottoriskien ja markkinariskien valvonta. Nyt käynnissä on Nordean ns. kattava arvio (taseen laatu-arvio ja stressitesti), joka tehdään kaikille EKP:n valvontaan tuleville pankeille. Myös Nordean valvontaa tukeva pankkivalvonnan uusi organisaatorakenne otettiin käyttöön.

Finanssivalvonta on korostanut sujuvan pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä Nordean valvonnessa. EKP ja pohjoismaiset valvojat sopivat yhteistyön toteuttamisen käytännöistä ennen valvontavastuun siirtoa.

Nordean kotipaikan siirron valmistelu ei vaikuttanut muun suomalaisen pankkisektorin valvontaan, jota pystyttiin jatkamaan normaaliin tapaan.

Vakuutussektori

Työeläkesektorilla toimivien yhtiöiden määrä väheni, kun Pensions-Alandia ja Veritas Eläkevakuutus yhdistyivät vuodenvaihteessa. Sulautumisen jälkeen toiminnassa on neljä työeläkevakuutusyhtiötä. Myös eläkesäätiö- ja eläkekassasektorilla koettiin merkittävä muutos, kun OP-Eläkekassa siirsi suurimman osan vakuutus-kannastaan Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariseen.

Työeläkevarojen asianmukaisen käytön valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti, tavoitetta painotettiin jatkuvassa valvonnessa. Lisäksi käynnistettiin yhtiökohtaisesti teemaan liittyviä tarkastuk-

Sanktiot

Tutkintapyyntöjä poliisille

5

Seuraamusmaksuja

3

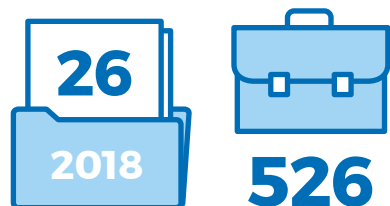

Julkisia varoituksia

3

sia sekä toteutettiin tarkastus hallinnon ohjeiden- ja säännöstenmukaisuudesta ja selvitys sijoituskuluista ja ensivakuutuksen palkkioista. Myös riski- ja vakavaraisuusarvioita sekä eläkelaitosten varautumista tietosuojasetuksen voimaantuloon selvitettiin.

Vahinko- ja henkivakuutus toimijoiden jatkuvassa valvonnessa painopisteinä olivat hallintojärjestelmään ja valvontatoimintoihin sekä johtavassa asemassa olevien henkilöiden kelpoisuuden arvioimiseen liittyvät kysymykset. Finanssi-

uutta toimilupaa tai toimiluvan laajennusta

uutta vakuutus-edustajaa

Finanssivalvonta käsitteli vuoden aikana yhteensä 26 toimiluvan myöntämistä tai laajentamista. Uusia vakuutusedustajia rekisteröitiin 526.

Nordean kotipaikka siirtyi Suomeen lokakuussa

Nordean kotipaikan siirtyminen Suomeen lokakuun alussa edellytti toimiluvan myöntämistä uudelle pankille. Euroopan keskuspankki myönsi toimiluvan kesäkuussa Finanssivalvonnan tekemän päätösesityksen perusteella. Finanssivalvonta sai kotipaikan vaihtumisen myötä myös uusia pysyviä tehtäviä. Tätä varten tehtiin merkittävän paljon valmistelevaa työtä.

Nordea on vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvalvonnan osalta EKP:n suorassa valvonnassa, mutta muilta osin, kuten esimerkiksi rahanpesun estämisen sekä markkina- ja menettelytapojen osalta, Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa. Myös EKP:n valvonta pohjautuu kuitenkin pitkälti kansallisten valvojien resursseihin, ja siksi Nordean kotipaikan siirtymisen myötä Finanssivalvontaan rekrytoitiinkin uusia työntekijöitä eri toimintoihin.

valvonta asetti ensimmäisen kerran asiamiehen valvomaan vakuutusyhtiön toimintaa. Vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden tarkastuksissa havaittiin puutteita vakavaraisuuslaskennassa ja vastuuvielan laskennassa, mm. toiminnan kulujen huomioon ottamisessa. Ulkoistuksia koskeneessa teema-arviossa havaittiin, että yhtiöt eivät ole kaikilta osin noudattaneet sääntelyä. Osana jatkuvaa valvontaa varmistettiin yhtiökohtaisesti sitovan sääntelyn noudattaminen ja mm. riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävyys myös ulkoistettujen toimintojen osalta.

Työttömyysvakuutuksessa tarkastettiin työttömyyskassojen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä tietosuoja-asetuksen voimaantuloon valmistautumista. Työttömyyskassojen huomiota kiinnitettiin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämiseen. Tietosuoja-asetuksen osalta esiin nousivat yhteisrekisterit sekä tekniset ja organisatoriset edellytykset rekisterien ulkoistamisessa. Esteellisyyksymyksiin, menettelyyn jäsenyysasioissa erityisesti ulkoistettujen toimintojen osalta ja etuusprosessin toiminnasta kassan hallitukselle annettaviin tietoihin kiinnitettiin huomiota.

Vakuutusvalvonnan onnistumiselle keskeisten sääntelyhankkeiden etene mistä tuettiin osallistumalla EIOPAn⁴ työskentelyyn sekä yhteydenpidolla ao. ministeriöihin. Erityisesti STM:n⁵ vakuutus-

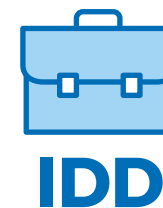
osastoon yhteydenpito oli säännöllistä sen varmistamiseksi, että ministeriöllä on käytössään tarvittavat ajantasaiset valvontahavainnot normistossa mahdollisesti esiintyvien epäkohtien korjaamiseksi.

Makrovakausero

Finanssivalvonnan johtokunta päätti vuonna 2018 useista makrovakauseroista. Maaliskuussa se päätti kiristää muiden kuin ensiasunnonostajien enimmäisluottotussuhdetta viidellä (5) prosenttiyksiköllä 85 prosenttiin. Ensiasunnonostajien osalta lainakatto pidettiin ennallaan 95 prosentissa. Kesäkuussa johtokunta päätti asettaa kaikille suomalaisille luottolaitoksille järjestelmäriskipuskurin ja suuremmille luottolaitoksille luottolaitoskohtaiset lisäpääomavaatimukset. Lisäksi vuoden 2018 alussa tuli voimaan vuoden 2017 puolella tehty päätös asuntolainojen 15 % riskipainolattiasta.

Finanssivalvonta laati yhdessä Suomen Pankin kanssa kokonaisarviot Nordean vaikutuksesta järjestelmäriskiin ja makrovakauseroaineiden soveltamiseen. Nordeaa koskevat pääomapuskuripäätökset perustuvat tehtyihin arvioihin.

Finanssivalvonta on osallistunut aktiivisesti makrovakauseroaineista käytävään keskusteluun Suomessa ja eurooppalaisilla foorumeilla sekä valtiovarainministeriön kotitalouksien velkaantumisen rajoittamista selvittävän työryhmän toimin-

Lokakuussa 2018 voimaan tullut vakuutusten tarjoamista koskeva sääntely IDD

- lisää vakuutusten myyjä koskevia ammattitaitovaatimuksia
- vaikuttaa vakuutusedustajien rekisteröintivaatimuksiin ja -menettelyihin
- yhtenäistää sijoituselementin sisältävien vakuutusten ja sijoituspalveluiden tarjoamista koskevaa sääntelyä

taan. Loppuvuodesta 2018 vahvistettu makrovakauserostrategia tukee Finanssivalvonnan johtokunnan työtä kansallisen makrovakauseropolitiikan päätöksentekijänä.

Arvopaperisektori ja menettelytavat

Uuden sääntelyn (PRIIPs⁶, MiFID2⁷/MiFIR⁸, PSD2⁹, IDD¹⁰, IFRS-standardit) voimaantulo edellytti Finanssivalvonnalta toimijoiden ohjausta ja tulkintakysymysten ratkaisemista. Valvonnan tueksi kehitettiin valvontamenetelmiä ja otettiin käyttöön

⁴ EIOPA = European Insurance and Occupational Pensions Authority, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen.

⁵ STM = Sosiaali- ja terveysministeriö.

⁶ PRIIPs = Packaged retail and insurance-based investment products, vähittäismarkkinoille tarkoitetut, myös vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet.

⁷ MiFID = Markets in Financial Instruments Directive, rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi.

⁸ MiFIR = Markets in Financial Instruments Regulation, rahoitusvälineiden markkinat -asetus.

⁹ PSD2 = Payment Services Directive, toinen maksupalveludirektiivi

¹⁰ IDD = Insurance Distribution Directive, direktiivi vakuutusten tarjoamisesta.

uusia seurantatyökaluja. Valvottavien valmiutta uuden sääntelyn noudattamiseen varmistettiin teema-arvioilla.

Tarkastuksia suunnattiin sijoitustuotteiden myyntiin, erityisesti tuotteiden soveltuvuusarviointien toteuttamiseen asiakkaille, sekä vaihtoehtorahastojen hoitajien riskienhallintaan. Tarkastushavaintojen pohjalta Finanssivalvonta antoi hallinnollisen sanktion sijoitusneuvontaa sekä sijoitustuotteiden ja sijoitusvakuutus-ten myyntiä koskevista puutteista.

MiFID2/MiFIR-sääntelyn mukaisesti raportoitujen kauppätietojen kattavuudessa oli EU-laajuisesti puutteita. Nämä hidastivat valvonnan vakiinnuttamista sekä raportoidun tiedon hyödyntämistä mm. kaupankäynnin valvonnessa.

Finanssivalvonta valvoi sijoittajainformaation asianmukaisuutta erityisesti uuden sääntelyn osalta ja Helsingin pörsin First North -yhtiöiden listautumisprosessia. Listautumismarkkina jatkui vilkkaana ja listautuviin yhtiöihin kohdistuvia valvontakäyntejä jatkettiin. Valvontahavaintojen perusteella listautuvien yhtiöiden valmiudet ovat pääosin hyvällä tasolla.

Uusien IFRS-standardien valvonnessa siirryttiin yhtiöiden käyttöönottoprosessien seurannasta ja valvontaosaamisen kehittämisestä yhtiöiden konkreettisten soveltamisratkaisujen arviointiin. Arviointityö on kuitenkin vasta aluillaan, koska lopulliset kannanotot edellyttävät Eurooppa-tasoista hyväksyntää ESMAn¹¹ kautta.

Informaatiota digitalisaatiokehitykseen liittyvän valvonnan suuntaamisen tueksi saatiin hyvin mm. Innovaatio-Help-Deskin ja eurooppalaisen ja pohjoismaisen yhteistyön kautta. Pohjoismaista yhteistyötä vakiinnutettiin Fintech- ja PSD2-alueilla. PSD2-seurantaryhmässä keskusteltiin useista vaikeista tulkintakysymyksistä. Ajankohtaisena ilmiönä nousivat esiin mm. virtuaalivaluuttatoimijat eri sektoreilla.

Rahanpesun estäminen

Finanssivalvonta on jatkuvassa valvonnessaan ja tarkastuksillaan arvioinut valvottaviensa rahanpesun estämisen käytäntöjä. Valvontahavaintojen perusteella näissä käytännöissä on monilta osin vielä kehitettävää. Vuoden aikana myös pohjoismaisiin pankkeihin kohdistui merkittäviä rahanpesuepäilyjä. Finanssivalvonta aloitti selvitykset omien valvottaviensa toimiin ja käytäntöihin kohdistuneiden epäilyjen osalta.

OECD:n¹² yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan keskittyvä toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force) saa alkuvuoden 2019 aikana päätökseen Suomea koskevan maa-arvionsa. Maa-arvioprosessi on kestänyt noin kaksi vuotta. Suomen maa-arvioraportti on tarkoitus julkistaa huhtikuussa 2019.

Finanssivalvonnan valvojakohtaista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen riskiarviota varten suoritettava tiedonkeruu on käynnistynyt suunnitellusti

vuoden 2018 lopussa. Finanssivalvonnan valvottavat tulevat raportoimaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistään ja hallintakeinoistaan maaliskuun 2019 loppuun mennessä. Valvottavilta saatavan tiedon analysointia varten kehitetään analyysityökalua, jonka avulla saatavat tulokset ovat jatkossa olennainen osa valvojakohtaista riskiarviota ja riskiperusteisen valvonnan kehittämistä. Finanssivalvonnan valvojakohtaisen riskiarvion tiivistelmä tullaan julkaisemaan loppuvuodesta 2019.

Toiminnan laatua ja tehokkuutta parannettiin digitalisaation keinoin

Syksyllä 2018 käynnistimme myös signaali- ja analyysijärjestelmän toteutusprojektin. Järjestelmä tuottaa automaattisia signaaleja ja visualisoi mahdollisia markkinoiden väärinkäyttötapausta, mikä tehostaa merkittävästi arvopaperikaupankäynnin valvontaa. Järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vaiheittain vuoden 2019 aikana. Myös sähköinen asiointijärjestelmäprojekti käynnistyi maaliskuussa 2018.

Finanssivalvonta pilotoi myös ohjelmistorobotiikan hyödyntämistä sijoituspalvelun rajan yli tarjoamiseen liittyvien ilmoitusten käsittelyssä. Robotiikalla voidaan tehostaa merkittävästi ison volyymin manuaalisia prosesseja ja saada tätä kautta aikaan kustannussäästöjä. Seuraavat sovelluskohteet ovat työn alla ja robotiikan hyödyntämistä jatketaan uusissa kohteissa vuonna 2019.

Finanssisektori ja ilmastonmuutos

Viime vuosi nosti esille finanssimarkkinan roolin ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa. Maaliskuun alussa Euroopan komissio julkaisi kymmenen kohdtaa käsittävän kestävä rahoituksen toimintasuunnitelman. Keskeisinä tavoitteina on kanavoida n. 200 mrd. euroa lisäinvestointeja ilmastonmuutoksen vastaisen työn kannalta olennaisiin kohteisiin. Samalla tuodaan vahvemmin esille niitä riskejä, joita ilmastonmuutoksesta seuraa finanssimarkkinan toimijoille. Tämä vaikuttaa merkittävästi myös kotimaiseen finanssisektoriin sekä teknologian ja toimintatapojen muutoksen että myös uuden sääntelyn myötä.

Koska ilmastonmuutos vaikuttaa monin tavoin rahoitusmarkkinaan, osallistumme aktiivisesti nyt kehitteillä oleviin sääntelyhankkeisiin. Valvottavien tiedottaminen ja kuuleminen ovat keskeinen osa tätä osallistumista. Myös ilmastonmuutokseen liittyvien finanssiriskien parempi hallinta korostuu jatkossa. Koko yhteiskuntaa koskevat muutokset tulevat olemaan merkittäviä ja monelta osin lisäksi vaikeasti ennustettavia, joten varautuminen on tärkeää.

Suomen kannalta lähtötilanne on positiivinen. Sekä kotimaiset pankit että vakuutuslaitokset ovat monelta osin edelläkävijöitä kestävä rahoituksen saralla ja niiden valmiuksia voidaan pitää hyvinä.

¹¹ ESMA = European Securities and Markets Authority, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen.

¹² OECD = The Organisation for Economic Co-operation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö.

Rahanpesun estäminen

Rahanpesusta on kysymys silloin, kun rikoksella hankitun varallisuuden alkuperä pyritään häivyttämään, jotta varat näyttäisivät laillisilta. Rahanpesu on suuressa määrin osa järjestäytyntä kansainvälistä rikollisuutta, ja rikolliset käyttävät pankkeja ja maksujenvälitysjärjestelmiä häivyttääkseen varojen laittoman alkuperän. Rahanpesun torjunta onkin tärkeää rahoitussektorin luotettavuuden ja EU:n pankkiunionin toimivuuden kannalta.

Rahanpesun valvontavastuut EU:ssa ja Suomessa

Rahanpesun estämistä valvoo sen valtion finanssivalvoja, jossa pankki toimii. Useassa valtiossa toimivan konsernin kotipaikan valvoja vastaa rahanpesun estämisen kokonaisuuden valvonnasta. Finanssivalvonnalle siirtyi vastuu Nordean rahanpesun estämisen ryhmävalvonnasta lokakuun 2018 alusta alkaen.

Finanssivalvonnan valvottavat toimivat pääsääntöisesti Euroopan talousalueella, jolloin valtaosa valvontayhteistyöstä finanssilaitosten ryhmävalvonnassa tapahtuu eurooppalaisten valvojien kanssa. Euroopan keskuspankilla (EKP) ei ole rahanpesun estämisen valvontavaltuuksia. EU-tasoisien valvonnan tehostamiseksi ja yhtenäistämiseksi on suunnitteilla lisäitä sekä Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) valtuuksia rahanpesun estämisessä että kansallisten rahanpesuvalvojien ja EKP:n välistä tietojenvaihtoa ja yhteistyötä.

Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (rahanpesulaki) noudattamista valvovat Finanssivalvonnan lisäksi Poliisihallitus, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Patentti- ja rekisterihallitus, Aluehallintovirasto ja asianajajayhdistys eli Suomen asianajajaliitto.

Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävänä on vastaanottaa ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista ja selvittää, onko liiketoimissa kyse rahanpesusta. Poliisi tutkii mahdolliset rahanpesutapaukset.

Pohjoismaissa lisättävä rahanpesuriskien ymmärrystä ja kehitettävä riskienhallintaa

Viimeaikaiset julkisuudessa olleet rahanpesutapaukset ovat osoittaneet, että rahanpesua voi olla vaikeaa havaita. Ilmiö on monimutkainen ja sillä on usein myös laaja kansainvälinen ulottuvuus. Rikolliset ovat pyrkineet hakemaan järjestelmällisesti heikkouksia erityisesti eurooppalaisesta pankkijärjestelmästä hyödyntääkseen niitä rahanpesuun ja muihin väärinkäyttöksiin.

Myös pohjoismaisissa pankeissa on ilmennyt merkittäviä rahanpesuepäilyjä. Pohjoismaisen pankkisektorin onkin nyt kehitettävä erityisesti rahanpesuriskien hallintaa, jotta

luottamus rahoitussektorin toimintaan, sen eettisyyteen ja koko sektorin vakauteen voidaan turvata. Rahanpesun torjunta vaatii entistä enemmän toimia myös viranomaisilta. Finanssivalvonnassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen resurssit vahvistetaan merkittävästi ja toiminta organisoidaan omaksi yksiköksi vuoden 2019 aikana. Tarkastuksia tehdään merkittävästi aikaisempaa enemmän ja laiminlyönteihin puututaan tarvittaessa hallinnollisin seuraamuksin.

FATF-maatarkastus Suomesta valmistuu alkuvuonna 2019

OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan keskittyvä toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force) saa päätökseen Suomea koskevan maa-arvionsa alkuvuoden 2019 aikana. Maa-arvioprosessi on kestänyt noin kaksi vuotta. Edellisen kerran Suomen tilannetta arvioitiin vuonna 2007.

Suomessa maatarkastuksen koordinoinnista on vastannut sisäministeriö, ja koko prosessiin on osallistunut rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen keskittyviä viranomaisia sekä lisäksi yrityksiä ja muita sidosryhmiä. Finanssivalvonta on ollut yksi maatarkastuksen kohteena olleista valvovista viranomaisista. Finanssivalvonnan rooli on maa-arvioinnissa keskeinen, sillä Finanssivalvonnan valvoma finanssisektori on merkittävä rahanpesulain mukainen ilmoitusvelvollisryhmä.

Maa-arvio on prosessina samanlainen kaikille FATFin jäsenmaille. Suomen raportti on tarkoitus julkistaa huhtikuussa 2019. Maa-arvioinnin kriteerit ovat tiukat. Tarkastuksen toimenpidesuosittelujen edellyttämiin toimiin ryhdytään Suomessa välittömästi ja toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan FATFille säännöllisesti.

FATFin antamalla suosituksilla ja maa-arvioilla on erittäin tärkeä merkitys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä kansainvälisessä mittakaavassa, sillä niiden myötä eri maiden valvontakäytännöt yhtenäistyvät ja julkisen maa-arvioreportin myötä rahanpesun estämisen toimintatapoihin saadaan läpinäkyvyyttä.

Virtuaalivaluuttoihin liittyvää sääntelyä kehitetään

Yksi tunnetuimmista virtuaalivaluutoista on Bitcoin. Sitä ja muita virtuaalivaluuttoja voidaan pitää eräänlaisena varallisuuden muotona – mutta vain niin kauan kuin niillä on toimivat markkinat. Virtuaalivaluuttoja pidetään riskialttiina spekulatiivisina sijoituskohteina ja Finanssivalvonta on varoittanut niiden riskeistä. Virtuaali- ja kryptovaluuttojen sijaan puhutaan monesti kryptovaroista tai virtuaalivaroista.

Virtuaalivaluuttojen ominaisuudet vaihtelevat paljon, finanssialan sääntely voi soveltua osaan niistä

Virtuaalivaluutat voivat vaihdella ominaisuuksiltaan sen mukaan, miten niiden liikkeeseläskä on toteutettu. Virtuaalivaluutat voidaan jakaa karkeasti kolmeen luokkaan:

- 1. Maksuvälineen kaltaiset virtuaalivaluutat**, jotka on alun perin suunniteltu vaihtoehtoiksi perinteisille valuutoille, ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi maksuvälineinä muuallakin kuin niiden liikkeeseläskäjän palveluissa. Tunnetuin maksuvälineen kaltainen virtuaalivaluutta on Bitcoin.
- 2. Tietyn hyödykkeen maksamiseen käyvät virtuaalivaluutat (utility coin)**, joilla voidaan maksaa niiden liikkeeseläskäjän tuotteita tai palveluita. Tuotteiden tai palveluiden maksamiseen käyvä virtuaalivaluutta lasketaan yleensä liikkeelle tuotteiden ollessa vasta aikaisessa kehitysvaiheessa.
- 3. Rahoitusvälineen kaltaiset virtuaalivaluutat**, joilla on arvopaperin ominaisuuksia, kuten ääni- tai omistusoikeuksia tai tuotto-odotuksia.

Nykyinenkin finanssialan sääntely soveltuu osittain virtuaalivaluuttoihin; esimerkiksi arvopaperimarkkinalainsäädäntö on teknologianeutraalia. Osa virtuaalivaluuttoihin liittyvästä liiketoiminnasta jää kuitenkin tällä hetkellä finanssialan sääntelyn ulkopuolelle.

Eurooppalaiset valvojat valmistelivat neuvoja komissiolle virtuaalivaluuttojen sääntelyyn

Komissio julkaisi maaliskuussa fintech-toimintasuunnitelman, jossa on listattu joukko seurattavia ja analysoitavia aiheita vuosille 2018–2019. Komissio totesi seuraavansa vuoden 2018 ajan virtuaalivaluuttojen kehityssuuntauksia yhdessä eri sidosryhmien kanssa, jonka jälkeen arvioidaan, tarvitaanko EU:n tasolla sääntelytoimia.

Virtuaalivaluutat on määritelty uudessa rahanpesudirektiivissä seuraavasti:

- ne eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeeseen laskemia tai takaamia
- niitä ei välttämättä ole kytketty lailliseksi maksuvälineeksi vahvistettuun valuuttaan
- niillä ei ole samaa oikeudellista asemaa kuin valuutalla tai rahalla
- luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hyväksyvät niitä vaihdantavälineenä
- niitä voidaan siirtää, varastoida ja myydä sähköisesti.

Euroopan pankkiviranomainen (EBA) ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) valmistelivat omat neuvonsa komissiolle työryhmissä, joihin myös Finanssivalvonta osallistui. Kummatkin valvojat tarkastelivat tammikuussa 2019 julkaistuissa neuvoissa nykyisen sääntelykehikon soveltumista virtuaalivaluuttoihin ja esittivät komissiolle mahdollisia alueita, joita voitaisiin harkita sääntelyn piiriin. Seuraavaksi odotamme komission mahdollisia linjauksia asiasta.

Innovaatio-HelpDesk neuvoo virtuaalivaluuttoihin liittyvässä sääntelyssä

Finanssivalvonta tapasi ja neuvoi Innovaatio-Helpdeskin kautta useita toimijoita, jotka harjoittavat virtuaalivaluuttoihin liittyvien palvelujen tarjoamista. Finanssivalvonnan kokemusten mukaan virtuaalivaluuttoihin liittyvä liiketoiminta kiinnosti ainoastaan uutta toimijakenttää. Suomalaiset finanssialan vakiintuneet toimijat suhtautuivat sen sijaan varauksellisesti virtuaalivaluuttoihin painottaen niiden riskejä. Finanssivalvonta on myös kannustanut virtuaalivaluutta-alan toimijoita kasvattamaan sääntelyyn liittyvää osaamistaan.

Finanssivalvonta julkaisi heinäkuussa virtuaalivaluuttoihin liittyviä usein kysyttyjä kysymyksiä verkkosivuillaan. Vastauksissa kysymyksiin on neuvottu mm. virtuaalivaluuttojen liikkeeseenlaskuun sovellettavasta sääntelystä ja vaihtopalvelujen toimiluvan tarpeesta. Lisäksi Finanssivalvonta julkaisi kysymyslistan uuden liikkeeseenlaskettavan virtuaalivaluutan arvopaperiluonteen arviointiin.

Rahanpesun estämisen sääntelyä ja palveluntarjoajien rekisteröintiä odotettavissa

Virtuaalivaluuttoihin on liitetty korkea rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Lisäksi niitä on hyödynnetty laajasti muussa rikollisessa toiminnassa. EU:n rahanpesu-direktiivin uudistus, ns. viides rahanpesudirektiivi, tuokin virtuaalivaluuttojen vaihtopalvelut ja lompakkopalvelujen tarjoajat sääntelyn piiriin.

Sääntely on tulossa kansallisesti voimaan arviolta vuonna 2019, mutta voimaantulon tarkka aikataulu määrittyy lakiehdotuksen valmistelun edetessä. Lakiehdotuksella pyritään edistämään viranomaisten mahdollisuuksia estää ja selvittää virtuaalivaluuttoihin kytkeytyviä rikoksia.

Esityksen mukaan Finanssivalvonta rekisteröisi virtuaalivaluuttojen vaihtopalvelut ja lompakkopalvelujen tarjoajat ja arvioisi niiden rekisteröinnin edellytykset. Finanssivalvonta myös valvoisi, että toimijat noudattavat rahanpesun estämistä koskevaa sääntelyä.

Finanssivalvonta on kasvattanut virtuaalivaluuttoihin liittyvää osaamista mm. osallistumalla kansainväliseen työhön. Sekä EBA että ESMA julkaisivat virtuaalivaluuttoja koskevat neuvonsa komissiolle tammikuussa 2019. Finanssivalvonta osallistui neuvojen valmisteluun. Lisäksi Finanssivalvonta on tavannut tulevia valvottaviaan ja järjestänyt kaikille avoimen infotilaisuuden Slush-viikolla joulukuussa.

Keskustelu virtuaalivaluuttoja koskevasta sääntelystä jatkuu tulevana vuosina

Euroopassa käydään tällä hetkellä paljon keskustelua virtuaalivaluuttojen sääntelystä, sääntelyn sopivasta tasosta ja ajoituksesta. Kaikessa virtuaalivaluuttoihin liittyvässä liiketoiminnassa on syytä seurata tarkasti mahdollista sääntelyn kehittymistä. Finanssivalvonta osallistuu jatkossakin aktiivisesti eurooppalaiseen ja muuhun kansainväliseen keskusteluun aiheesta.

Ohjeistamme toimialaa ja jaamme tietoa PSD2-seurantaryhmän kautta

Toinen maksupalveludirektiivi PSD2 saatettiin kansallisesti voimaan tammikuussa. Tilinpitäjäpankkien on tarjottava uusien maksupalvelujen tarjoajille rajapinnat viimeistään syyskuussa 2019, jolloin astuu voimaan myös vaatimus asiakkaan vahvasta tunnistamisesta. PSD2-direktiiviä on täydennetty useilla Euroopan komission asetuksilla ja Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeilla, joista kaikkia ei vielä sovelleta tai ole edes annettu.

Sääntelyyn liittyy paljon avoimia kysymyksiä. Tämän vuoksi Finanssivalvonta perusti syksyllä 2017 PSD2-seurantaryhmän, jonka tavoitteena on välittää toimialalle ajankohtaista tietoa aiheesta, keskustella tulkintakysymyksistä, antaa ohjeistusta sekä vastata toimijoita askarruttaviin kysymyksiin. Seurantaryhmän sähköpostilistalla on jäseniä yli 70 organisaatiosta, ja kokouksiin osallistuminen on ollut aktiivista.

PSD2-seurantaryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Kokouksissa kerrottiin mm. toimilupien hakemisesta ja päivittämisestä sekä EBA-ohjeistuksen tilanteesta ja käsiteltiin runsaasti toimialan Finanssivalvonnalle esittämiä, laajaa toimijajoukkoa koskevia tulkintakysymyksiä. PSD2-seurantaryhmän vastaanotto on ollut positiivista ja sen toiminta jatkuu ainakin kesään 2019 asti.

Makrovakaustoimilla vahvistettiin luottolaitosten ja kotitalouksien riskinsietokykyä

Finanssivalvonnan johtokunta vahvisti vuoden aikana tekemillään päätöksillä Suomen luottolaitossektorin ja kotitalouksien kriisinsietokykyä. Luottolaitossektorin kriisinsietokykyä vahvistavat vuoden alussa voimaantullut asuntolainojen 15 % riskipainolattia sekä kesäkuun lopulla päätetyt systeemisesti merkittävälle luottolaitoksille asetetut ylimääräiset pääomavaatimukset sekä kaikkia toimijoita koskeva järjestelmäriskipuskuri. Enimmäisluototussuhteen alentaminen muiden kuin ensiasunonostajien osalta parantaa sekä luottolaitosten että kotitalouksien kriisinsietokykyä, sillä päätös rajoittaa velkamääriä suhteessa vakuuksien arvoon.

Asuntolainojen riskipainojen korotus

Finanssivalvonnan johtokunta päätti asuntolainojen riskipainojen korottamisesta vuonna 2017. Päätös astui voimaan kertomusvuoden alussa ja se asetti 15 prosentin alarajan sisäisiä malleja käyttävien pankkien asuntoluotokannan keskimääräiselle riskipainolle. Toimenpide pohjautui vakavaraisuusasetuksen (CRR) 458 artiklaan. Päätös alarajasta perustui havaintoon, että suomalaisten luottolaitosten sisäisten mallien keskimääräiset riskipainot olivat matalia sekä riskinäkökulmasta että EU-keskiarvoon verrattuna.

Riskipainojen alarajan korottamisella pyrittiin ehkäisemään asuntojen hintakuplaa. Lisäksi varauduttiin ennaltaehkäisevästi tilanteeseen, jossa Suomen talous ja asuntojen kysyntä heikkenisivät ja asuntojen hinnat laskisivat euroalueen korkotason noustessa.

Riskipainojen korotus parantaa pankkien tappionsietokykyä, sillä se lisää pankkien oman pääoman määrää suhteessa asuntolainoihin. Tämä myös kasvattaa asuntoluotonannon kustannuksia pankeille jonkin verran, jolloin asuntoluotonannon kasvu voi hidastua.

Järjestelmäriskipuskuri luottolaitoksille

Järjestelmäriskipuskurilla varaudutaan riskeihin, jotka syntyvät rahoitusjärjestelmän rakenteellisista haavoittuvuuksista. Suomessa rakenteelliset järjestelmäriskit ovat suurempia kuin muissa EU maissa keskimäärin. Korkean kotitalouksien velkaantumistasen ja luottolaitossektorin riskikeskittymien yhteisvaikutuksesta esimerkiksi asuntomarkkinahäiriöt voisivat uhata luottolaitosten toimintakykyä.

Koska luottolaitokset ovat keskeisiä rahoituspalveluiden tarjoajia, niiden ongelmat heijastuisivat vahvasti rahoituksen saatavuuteen ja siten reaali-talouteen. Yksittäistenkin luottolaitosten ongelmat voisivat vaikuttaa myös muihin luottolaitoksiin, sillä keskittyneessä sektorissa palveluiden korvaaminen on haasteellista. Luottolaitokset Suomessa ovat myös riippuvaisia markkinarahoituksesta, mikä altistaa ne herkemmin rahoitus-

Uusi strategia selkeyttää makrovakaustyon tavoitteita ja välineiden käyttöä

Finanssivalvonnan johtokunta hyväksyi joulukuussa makrovakaustusstrategian. Se palvelee johtokunnan työtä kansallisen makrovakaustuspolitiikan päätöksentekijänä.

Strategia yhdistää makrovakaustuspolitiikan tavoitteet, indikaattorit ja välineet johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Se kuvaa, miten politiikan tavoitteita käytännössä toteutetaan, mitä välineitä voidaan käyttää tavoitteiden saavuttamiseen sekä viestinnän roolia päätöksenteon läpinäkyvyyden varmistamiseksi.

Makrovakaustuspolitiikan päätavoitteena on pienentää finanssikriisien ja muiden rahoitusjärjestelmän vakavien häiriöiden todennäköisyyttä sekä niiden haitallisia vaikutuksia reaali-talouteen ja siten edistää talouden pitkän aikavälin kasvua.

Päätavoite jaetaan välitavoitteisiin ja operatiivisiin politiikkatavoitteisiin. Finanssivalvonnan johtokunta määritteli makrovakaustuspolitiikalle kolme välitavoitetta:

1. Ehkäistä kotitalouksille, yrityksille ja koko yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen liiallista kasvua, sen aiheuttamia riskejä ja liiallista velkaantuneisuutta.
2. Ehkäistä yksittäisten luottolaitosten systeemiseen merkittävyyteen ja rahoitusjärjestelmän rakenteellisiin haavoittuvuuksiin liittyviä järjestelmäriskejä.
3. Parantaa rahoitusjärjestelmän kokonaisuuden riskinsietokykyä.

Finanssivalvonnan johtokunta arvioi harjoittamansa politiikan onnistumista, käytävissään olevien välineiden tehokkuutta ja strategian ajantasaisuutta vuosittain.

vaikeuksille markkinoiden häiriötilanteissa. Koko luottolaitossektorin kattava lisäpääomavaatimus estää ja lieventää näitä pitkäaikaisia riskejä parantamalla luottolaitosten tappionsietokykyä.

Finanssivalvonnan johtokunta päätti kesäkuussa asettaa kaikille luottolaitoksille järjestelmäriskipuskurin, joka tulee voimaan 1.7.2019. Kuntarahoitus Oyj:lle asetettiin 1,5 %:n, Nordea Bank Oyj:lle 3 %:n, OP ryhmälle 2 %:n ja muille luottolaitoksille 1 %:n suuruinen järjestelmäriskipuskuri.

Yksittäisten luottolaitosten merkittävyys rahoitusjärjestelmän haavoittuvuudelle huomioidaan myös kansallisesti merkittävien luottolaitosten (other systemically important institution, O-SII) puskureilla. Finanssivalvonnan johtokunta asetti suurimmille luottolaitoksille O-SII-puskurit, jotka astuivat voimaan 1.1.2019.

Enimmäisluototussuhteen alentaminen

Finanssivalvonnan johtokunta päätti alentaa muiden kuin ensiasunnonostajien enimmäisluototussuhdetta (suhteessa vakuuksiin; loan-to-collateral eli LTC) maaliskuussa viidellä prosenttiyksiköllä 85 prosenttiin. Ensiasunnonostajien lainakatto säilytettiin 95 prosentin suuruisena markkinoille pääsyn ylläpitämiseksi. Päätökset tulivat voimaan 1. heinäkuuta.

Enimmäisluototussuhteen alentamisella puututtiin suomalaisten kotitalouksien historiallisen korkeaan velkaantuneisuuteen. Syyskuussa kotitalouksien velkojen suhde tuloihin oli 128,1 % ja suhteessa bruttokansantuotteeseen kotitalouksien lainakanta oli 65,8 %. Luvut ovat yli kaksinkertaistuneet 2000-luvun alusta.

Korkea kotitalouksien velkaantumisaste on riski rahoitusjärjestelmälle ja kokonaisuudelle. Se heikentää järjestelmän kykyä reagoida häiriöihin ja voimistaa talouteen kohdistuvia sokkeja, kun korkeasti velkaantuneet kotitaloudet supistavat kulutustaan voimakkaasti taantuma-aikoina. Tiukempi enimmäisluototussuhde pienentää kotitalouksien mahdollisuuksia velkaantua ja siten hillitsee velkaantumisen kasvua.

Finanssivalvonta vaikuttaa makrovakausvälineistön kehittämiseen

Finanssivalvonta on kertomusvuonna osallistunut aktiivisesti myös yhteiskunnalliseen keskusteluun makrovakausvälineiden kehittämiseksi. Finanssivalvonnan asiantuntijat ovat mukana valtiovarainministeriön kokoamassa työryhmässä, joka pohtii keinoja kotitalouksien velkaantumisen hillitsemiseksi. Lisäksi Finanssivalvonnan vuosittaisen EU-lainsäädäntö- ja valvontaseminaarin aiheena oli makrovakaus.

Seminaarin teemana kotitalouksien velkaantuminen ja makrovakaus

Vuotuinen seminaari keskittyi kotitalouksien velkaantumiseen makrovakauden näkökulmasta. Päivän puheenvuorot ja puhujat olivat:

- **Opening remarks: Household indebtedness and macroprudential supervision**
Anneli Tuominen, FIN-FSA
- **Household indebtedness, macroprudential policies and financial stability. An international perspective**
Claudio Raddatz Kiefer, IMF's Monetary and Capital Markets Department
- **Household indebtedness in Sweden: what has been done and is it enough?**
Erik Thedéen, Finansinspektionen
- **The Irish housing cycle: From boom to bust and beyond**
Niamh Hallissey, Central Bank of Ireland
- **Stability, indebtedness and economic growth**
Marja Nykänen, Bank of Finland

Webcast-tallenne ja esitysmateriaali: seminaari.fiva.fi

JOHTOKUNTA

Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta mm. käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Tähän sisältyy arvio valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään sekä odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä.

 Johtokunnan jäsenten CV:t, pankkivaltuuston kokoonpano, organisaatiokaavio, eettiset ohjeet:

[finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)

- » Finanssivalvonta
- » Tehtävät ja organisaatio

 Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle julkaistaan maaliskuussa 2019 osoitteessa

[finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)

- » Tiedotteet ja julkaisut
- » Julkaisut
- » Kertomukset pankkivaltuustolle

Takarivissä:

Vesa Vihriälä

valtiotieteiden tohtori,
toimitusjohtaja,
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Varapuheenjohtaja **Martti Hetemäki**
valtiotieteiden tohtori, valtiosihtööri
kansliapäällikkönä, valtiovarainministeriö

(Varajäsen: **Jaakko Weuro**, oikeustieteen maisteri,
neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö,
14.12. asti; **Janne Häyrynen**, oikeustieteen
kandidaatti, kauppatieteiden tohtori, arvopaperi-
markkinaoikeuden dosentti, lainsäädäntöneuvos,
valtiovarainministeriö, 14.12. alkaen)

Lasse Heiniö

filosofian kandidaatti,
sosiaali- ja terveysministeriön
hyväksymä vakuutus-
matemaatikko (SHV)
(15.3. alkaen)

Eturivissä:

Markku Pohjola

ekonomi
(1.2. alkaen)

Puheenjohtaja Marja Nykänen

varatuomari, Suomen Pankin
johtokunnan varapuheenjohtaja
(1.4. alkaen)

(Varajäsen: **Katja Taipalus**,
valtiotieteiden tohtori,
osastopäällikkö, Suomen Pankki)

Outi Antila

varatuomari, ylijohdaja,
sosiaali- ja terveysministeriö

(Varajäsen: **Hannu Ijäs**,
oikeustieteen kandidaatti,
varatuomari, johtaja,
sosiaali- ja terveysministeriö)

Pirkko Juntti (ei kuvassa)

varatuomari
(31.1. asti)

Johtokunnan puheenjohtajana toimi 31.3. asti filosofian tohtori, Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja **Olli Rehn**. Johtokunnan sihteerinä toimi johtava lakimies **Pirjo Kyyrönen**. Johtokunta kokoontui 38 kertaa. Kaikkiaan jäsenille ja varajäsenille maksettiin vuoden aikana palkkioita yhteensä 64 124 euroa. Erillisiä kokouspalkkioita ei maksettu.

JOHTORYHMÄ

Johtoryhmä kokoontui 62 kertaa. Johtajan palkka ja palkkiot olivat 208 773 euroa. Muille johtoryhmän jäsenille maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 806 374 euroa.

 Johtoryhmän jäsenten ja sihteerin CV:t, kaikkia fivalaisia koskevat eettiset ohjeet sekä kaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat ohjeet:
finanssivalvonta.fi
» Finanssivalvonta
» Tehtävät ja organisaatio

Takarivissä:

Samu Kurri

yhteiskuntatieteiden maisteri, osastopäällikkö, Taloudellinen analyysi ja operatiiviset riskit

Erkki Rajaniemi

kauppatieteiden tohtori, oikeustieteen lisensiaatti, varatuomari, johdon neuvonantaja

Kaisa Forsström

oikeustieteen kandidaatti, osastopäällikkö, Vakuutusvalvonta

Eturivissä:

Jyri Helenius

diplomi-insinööri, apulaisjohtaja, osastopäällikkö, Pankkivalvonta

Anneli Tuominen

varatuomari, ekonomi, johtaja, johtoryhmän puheenjohtaja

Pirjo Kyyrönen

varatuomari, johtava lakimies, johtoryhmän sihteeri

Sonja Lohse

varatuomari, johtava neuvonantaja, yksikönpäällikkö, Esikunta

Jarmo Parkkonen (ei kuvassa)

oikeustieteen kandidaatti, kauppatieteiden maisteri, osastopäällikkö, Markkina- ja menettelytapavalvonta

Liitteet

Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä

Maksuvelvolliset	31.12.2017	31.12.2018
Luottolaitokset	268	257
Sijoituspalveluyritykset	66	57
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	42	43
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	167	179
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	1	1
Arvopaperikeskus	1	1
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	162	163
Rahoitussektori yhteensä	707	701
Henkivakuutusyhtiöt	10	10
Vahinkovakuutusyhtiöt	36	36
Työeläkevakuutusyhtiöt	5	5
Työttömyyskassat	26	26
Eläkesäätiöt ja -kassat	52	52
Sairauskassat ja muut vakuutuslaskat	124	124
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	87	86
Julkisyhteisöjen eläkerahastot	3	3
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	43	45
Vakuutussektori yhteensä	391	392
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä	1 098	1 093

Finanssivalvonta valvoo lisäksi mm. vakuutusasiamiehiä ja sisäpiiri-ilmoitusvelvollisuuden noudattamista.

Toimintakulut ja rahoitus

Toimintakulut ja rahoitus, 1 000 euroa	2017	2018*
Henkilöstökulut	15 489	18 638
Henkilöstösidonnaiset kulut	964	1 001
Muut kulut	3 522	4 100
Palvelut	1 013	1 230
Kiinteistökulut	1 321	1 358
Muut kulut	1 188	1 512
Poistot	912	1 034
Suomen Pankin palvelut	4 751	5 129
Kulut yhteensä	25 638	29 902
Toiminnan rahoitus		
Valvontamaksut	23 717	26 333
Toimenpidemaksut	1 828	1 432
Muut tulot	37	1
Suomen Pankin rahoitusosuus		
5 % kuluista	1 282	1 495
Edelliseltä vuodelta siirtyvä ylijäämä	1 499	2 725
Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä	-2 725	-2 084
Rahoitus yhteensä	25 638	29 902

*Vuoden 2018 luvut ovat tilintarkastamattomia ja vahvistamattomia.

Määrätyt valvontamaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2017	2018
Luottolaitokset	8 879	11 204
Sijoituspalveluyritykset	1 266	1 322
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	2 118	2 322
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	2 297	2 461
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	338	337
Arvopaperikeskus	229	231
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	552	541
Rahoitussektori yhteensä	15 679	18 418
Henkivakuutusyhtiöt	1 310	1 372
Vahinkovakuutusyhtiöt	1 606	1 408
Työeläkevakuutusyhtiöt	2 220	2 344
Työttömyyskassat	1 334	1 327
Eläkesäätiöt ja -kassat	268	276
Sairauskassat ja muut vakuutuslaskat	96	96
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	110	117
Julkisyhteisöjen eläkerahastot	623	665
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	228	249
Vakuutussektori yhteensä	7 800	7 859
Edellisiltä vuosilta siirtyneet ja muut oikaisut	-238	56
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	23 717	26 333

Toimenpidemaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2017	2018
Luottolaitokset	33	58
Sijoituspalveluyritykset	73	48
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	806	721
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	221	142
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	50	44
Rahoitussektori yhteensä	1 183	1 013
Vakuutusyhtiöt ¹	345	60
Työttömyyskassat	18	18
Eläkesäätiöt ja -kassat	28	45
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	44	34
Vakuutusedustajat ²	181	245
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	29	17
Vakuutussektori yhteensä	645	419
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	1 828	1 432

¹ Henki-, vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöt

² Vakuutusmeklarit ja -asiamiehet

Eduskunnan kuulemiset ja säädösvalmistelulausunnot

Finanssivalvonnan asiantuntijoita kutsuttiin kuultaviksi eduskunnan eri valiokuntiin 58 kertaa. Finanssivalvonnanalta pyydettiin 50 säädösvalmisteluun liittyvää lausuntoa sekä 79 muuta sen alaan liittyvää lausuntoa.

Diaari

Finanssivalvonnan diaariin vireille tulleet asiat (päätehtävät ja niiden suurimmat asiaryhmät)	Kpl
Hallinto	153
Sääntely	100
Valvonta	2 653
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Notifikaatiot; sivuliike ja rajan yli toiminta	592
Yhtiöjärjestyksen, yhdistysjärjestyksen ja sääntöjen vahvistaminen ja muuttaminen	190
Esitteet	169
Yksityishenkilöiden asiakaskirjeet	223
Johdon sopivuus ja luotettavuus (fit & proper)	329
Tarkastus	23
Toimiluvan myöntäminen ja laajentaminen	38
Muut	301
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Kotimainen yhteistyö	83
Ulkomainen yhteistyö	14
	3 207

Diaarin ulkopuolisessa vakuutusedustajarekisterissä käsiteltiin 526 uutta rekisteröintihakemusta ja 1 984 muutoshakemusta.

@FIN_FSA

Twitter: päivittäistä pikaviestintää

Tilillä seurataan EU:n finanssivalvontaviranomaisten viestintää sekä twiitataan mm. fivalaisten esiintymisistä, avoimista työpaikoista sekä pankki- ja vakuutusasiakkaiden suojaa koskevista teemoista.

Suosituimmat twiitit koskivat seuraavia aihepiirejä:

ESMAN tuoteinterventio-
päätökset julkaistu EU:n
virallisessa lehdessä.
Päätökset tulivat voimaan 2.7.
(binäärioptiot) ja 1.8. (CfD:t)

Finanssivalvonnan kannanotto
PSD2-siirtymäajasta: turvallinen
ja luotettava asiointi uusissa
maksupalveluissa ensisijaisen
tärkeää

Fiva oikaisee sen toiminnasta esitettyjä virheellisiä tietoja.
Fiva teki 2012 tutkintapyynnön poliisille liittyen Afarakin osakkeiden kauppaan. Vain poliisilla on tällaisten tapausten tutkintaan tarvittavat valtuudet ja poliisitutkinnan kautta voidaan edetä rikosprosessiin

Finanssivalvontaa koskevat mediassa eniten näkyvyyttä saaneet aiheet

1. Asuntolainojen lainakatto
2. Muut asuntolainoihin liittyvät asiat
3. Rahanpesu
4. Afarak Group
5. Nordea

